

VÄLIMIESMENETTELY – YRITYSTEN
VAIHTOEHTO RIIDAN RATKAISULLE

SEITSEMÄN TÄRKEÄÄ SEIKKAA

SEITSEMÄN TÄRKEÄÄ SEIKKAA

1. Välimiesmenettely sopii kansainvälisiin sopimuksiin. Välitystuomio on täytöntöön pantavissa useimmissa maissa, toisin kuin kansallisten tuomioistuinten tuomiot.
2. Välimiesmenettely on nopeaa. FAI-menetellessä välitystuomio on annettava yhdeksässä kuukaudessa. Tuomio on heti lainvoimainen. Suomalaisessa tuomioistuimenmenettelyssä lainvoimaisen ratkaisun saaminen useamman oikeusasteen läpikäynnin jälkeen voi kestää helposti 3–5 vuotta tavanomaisessa asiassa, ja vaativassa asiassa pidempäänkin.
3. Välimiesmenettely on mahdollista räätälöidä osapuolten tahdon mukaiseksi. Älä kuitenkaan yritä räätälöidä ilman asiantuntija-apua.
4. Välimiesmenettelyn kustannukset voidaan ennakoida välimiehen palkkion sekä lautakunnan kustannusten osalta. FAI-sääntöihin on liitetty taulukot, joiden avulla kustannukset voidaan laskea riidan euromääräisen intressin perusteella. Harkitse tarkoin, onko perusteita toimia vain välimiesmenettelylain puitteissa. Vain välimiesmenettelylain perusteella toimitaessa välimies päättää palkkiostaan itse ilman lautakunnan kontrollia. Ellei jonkin instituutin sääntöjä käytetä, menettely on pitkälti välityssopimuksen ja välimiehen varassa. Välityssopimukseen pitää tuolloin panostaa merkittävästi enemmän instituutin sääntöjen tuoman kehikon puuttuessa.
5. FAI-säännöt mahdollistavat useisiin sopimuksiin perustuvien vaatimusten sekä useiden osapuolten vaatimusten käsittelyn samassa välimiesmenettelyssä sekä välimiesmenettelyiden yhdistämisen. Tämä vaikuttaa useissa tapauksissa merkittävästi prosessin kokonaiskustannuksiin ja aika-tilaan ja välillä myös lopputulokseen.
6. Panosta välityssopimuksen laatimiseen. Älä käytä muuta kuin mallilauseketta, ellei ole varma laaditun tekstin tulkinnasta. Käytä mieluummin mallilausekkeen yhdistelmää sovintomenettelyn ja välimiesmenettelyn välillä sen sijaan, että sorvaisit omaa neuvotteluvetoa, jonka kanssa voit joutua vaikeuksiin. Käytä asiantuntijaa, jos haluat poiketa mallilausekkeesta.
7. Käytä asiantuntijaa laatiessasi sopimuskokonaisuuksia, joihin tulee välityslausekkeitä sekä harkitessasi välimiesmenettelyn käynnistämistä.

MIHIN VÄLIMIESMENETTELY PERUSTUU

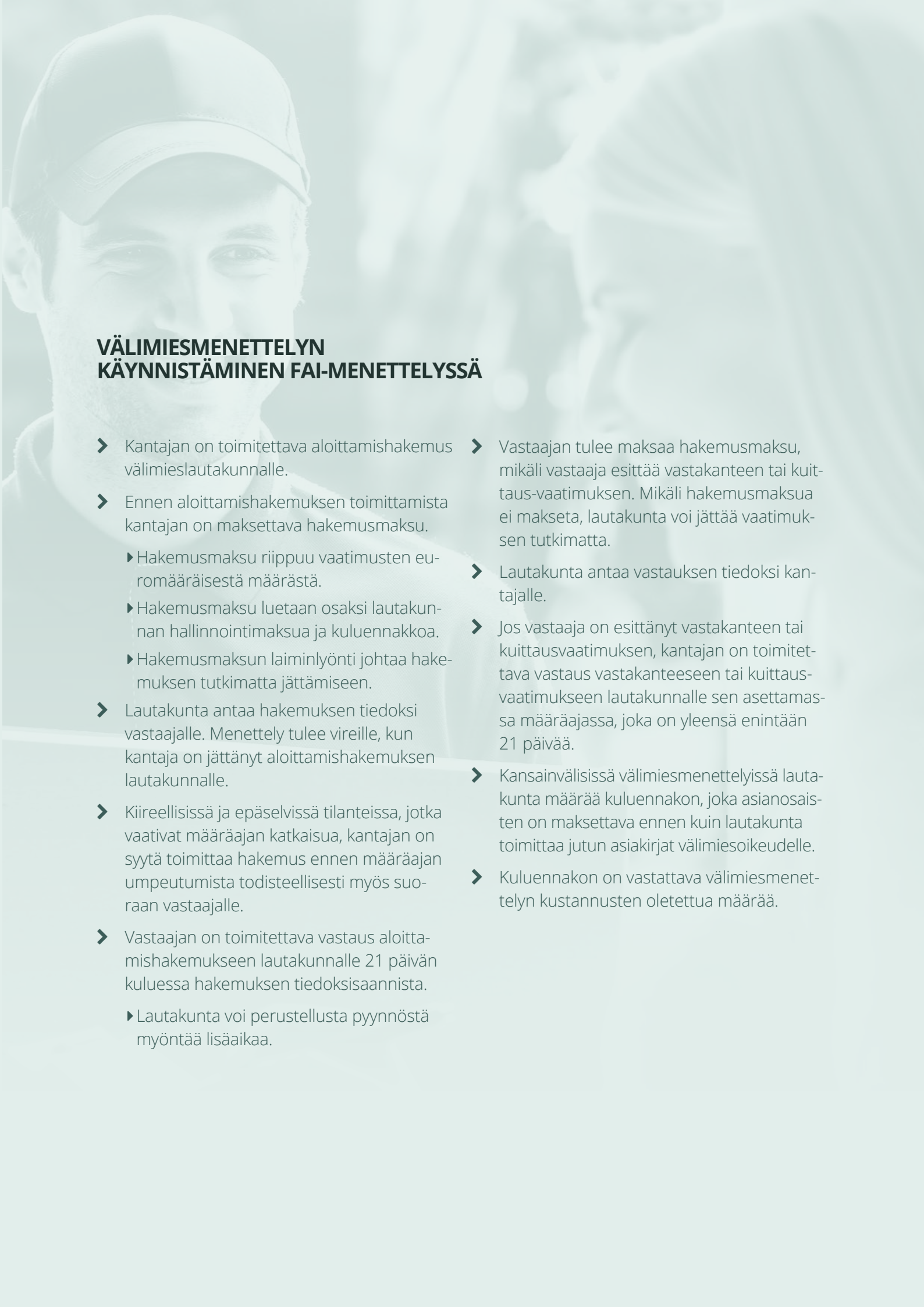
- Laki välimiesmenettelystä, jäljempänä "VML", koskee Suomessa tapahtuvia välimiesmenettelyitä.
- Suomi on liittynyt New Yorkin konventioon. Välimiesmenettelylaissa on huomioitu UN-CITRAL-mallilaki. VML on pitkälti yhdenmukainen mallilain kanssa.
- Välityssopimus, jonka osapuolet ovat tehneet, on keskeinen normi välimiehille.
- Välitysinstituutin säännöt. Tässä esityksessä viitataan Keskuskauppakamarin välimiesmenettelysääntöihin, jäljempänä "FAI". Osapuolet voivat sopia erilaisten ohjeiden soveltamisesta.
- Osapuolten autonomia: Osapuolet voivat sopia menettelytavoista välimiehiä sitovasti. Tämä mahdollistaa välimiesmenettelyn räätälöimisen kuhunkin tilanteeseen sopivaksi.

VÄLITYSSOPIMUS

- Välityssopimuksessa on syytä käyttää kyseisen instituutin mallilauseketta, jollei ole erityistä syytä poiketa siitä. Poikkeamisen vaikutukset on syytä tiedostaa ja tarvittaessa käyttää paikallista asiantuntijaa lausekkeiden muotoilussa.
- FAI:n mallilauseke:
 - ▶ "Tästä sopimuksesta aiheutuvat riidat ratkaistaan lopullisesti välimiesmenettelyssä Keskuskauppakamarin välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti."
- Välityssopimuksessa on suositeltavaa sopia lisäksi:
 - ▶ Välimiesten lukumäärä ja nimeämistapa.
 - Yksi välimies on tyypillisin ja taloudellisin vaihtoehto. Monijäseniseen kokoonpanoon on syytä mennä vain erityisestä syystä.
 - ▶ Puheenjohtajan valinta, jos välimiehiä on enemmän kuin yksi.
 - ▶ Välimiesmenettelyn kieli.
 - ▶ Välimiesmenettelyn paikka.
 - Välimiesmenettelyn oikeudellinen paikka määrittää, minkä maan välimiesmenettelylakia menettelyyn sovelletaan (lex arbitri).
 - Välimiesmenettelyn paikalla saattaa olla vaikutusta esim.
 - kannevaatimusten vanhentumiseen.
 - koron määräytymiseen.
 - välimiesten kelpoisuuden arviointiin.
 - menettelyn kieleen.
 - välimiesoikeuden kokoonpanoon.
- Välityssopimuksen soveltamisala
 - ▶ Soveltamisala on määriteltävä yksiselitteisesti riittävän laajasti ja oltava yksilöity oikeussuhde.

VÄLIMIESMENETTELYN YKSINOMAISUUS JA PAKOTTAVUUS

- Välimiesmenettelyn on oltava yksiomainen riidanratkaisutapa.
- Moniportaisuus saattaa aiheuttaa ongelmia esimerkiksi yhdistettäessä neuvottelu- tai sovintomenettelyä riidanratkaisulausekkeeseen.
- FAI:n sovittelusääntöjen mukainen mallilauseke esimerkkinä toimivasta tavasta yhdistää mallinnetut sovintoneuvottelut ja välimiesmenettely:
 - ▶ ”Tästä sopimuksesta aiheutuvat riidat ratkaistaan ensisijaisesti Keskuskauppa-kamarin sovittelusääntöjen mukaisessa sovittelussa. Sovittelusääntöjen mukaisen menettelyn aloittaminen ei estä asianosaisia aloittamasta välimiesmenettelyä alla olevan lausekkeen mukaisesti. Tästä sopimuksesta aiheutuvat riidat ratkaistaan lopullisesti välimiesmenettelyssä Keskuskauppa-kamarin välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti.”
- Sovellettava laki
 - ▶ Sovellettavalla lailla saattaa olla erilaisia vaikutuksia eri suhteessa:
 - Pääsopimukseen sovellettava laki.
 - Osapuolten kelpoisuus solmia välitys-sopimus.
 - Välityssopimuksen pätevyys.
 - Menettely ja välimiesoikeuden toimi-valta.
 - Materiaalit ja riitakysymykset.
 - Välitystuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano.
 - ▶ Välityssopimukseen otettavat lakiviit-taukset on syytä tehdä harkiten ja pyrkiä sopimuksen tekovaiheessa tiedostamaan niiden vaikutukset, mikäli lain valintaa sopimuksessa tehdään.

VÄLIMIESMENETTELYN KÄYNNISTÄMINEN FAI-MENETTELYSSÄ

- Kantajan on toimitettava aloittamishakemus välimieslautakunnalle.
- Ennen aloittamishakemuksen toimittamista kantajan on maksettava hakemusmaksu.
 - ▶ Hakemusmaksu riippuu vaatimusten euromääräisestä määrästä.
 - ▶ Hakemusmaksu luetaan osaksi lautakunnan hallinnointimaksua ja kuluennakkoa.
 - ▶ Hakemusmaksun laiminlyönti johtaa hakemuksen tutkimatta jättämiseen.
- Lautakunta antaa hakemuksen tiedoksi vastaajalle. Menettely tulee vireille, kun kantaja on jättänyt aloittamishakemuksen lautakunnalle.
- Kiireellisissä ja epäselvissä tilanteissa, jotka vaativat määräajan katkaisua, kantajan on syytä toimittaa hakemus ennen määräajan umpeutumista todisteellisesti myös suoraan vastaajalle.
- Vastaajan on toimitettava vastaus aloittamishakemukseen lautakunnalle 21 päivän kuluessa hakemuksen tiedoksisaannista.
 - ▶ Lautakunta voi perustellusta pyynnöstä myöntää lisääaikaa.
- Vastaajan tulee maksaa hakemusmaksu, mikäli vastaaja esittää vastakanteen tai kuittausvaatimuksen. Mikäli hakemusmaksua ei makseta, lautakunta voi jättää vaatimuksen tutkimatta.
- Lautakunta antaa vastauksen tiedoksi kantajalle.
- Jos vastaaja on esittänyt vastakanteen tai kuittausvaatimuksen, kantajan on toimitettava vastaus vastakanteeseen tai kuittausvaatimukseen lautakunnalle sen asettamassa määräajassa, joka on yleensä enintään 21 päivää.
- Kansainvälisissä välimiesmenettelyissä lautakunta määrää kuluennakon, joka asianosaisen on maksettava ennen kuin lautakunta toimittaa jutun asiakirjat välimiesoikeudelle.
- Kuluennakon on vastattava välimiesmenettelyn kustannusten oletettua määrää.

VÄLITYSLAUTAKUNNAN TOIMIVALTA

- Lautakunta arvioi toimivaltaansa aina, kun asianosainen, jota vastaan on esitetty vaatimus:
 - ▶ ei vastaa vaatimukseen; tai
 - ▶ tekee väitteen välityssopimuksen olemassaolosta, pätevyydestä tai soveltuvuudesta riitaan; tai
 - ▶ vastustaa välimiesmenettelyssä esitettyjen vaatimusten ratkaisemista samassa menettelyssä.
- Lautakunnan toimivalta-arviointi voi päättyä neljään erilaiseen lopputulokseen:
 - ▶ Välimiesmenettelyn annetaan edetä kaikkien vaatimusten osalta kaikkia vastaajia vastaan.
 - ▶ Välimiesmenettelyn ei anneta edetä lainkaan.
 - ▶ Välimiesmenettelyn annetaan edetä vain joitakin vastaajia vastaan.
 - ▶ Välimiesmenettelyn annetaan edetä vain joidenkin vaatimusten osalta.
- Lautakunnan päätös, jolla välimiesmenettelyn annetaan edetä, ei sido välimiesoikeutta.
 - ▶ Välimiesoikeus arvioi itsenäisesti oman toimivaltansa sille esitetyn selvityksen perusteella.

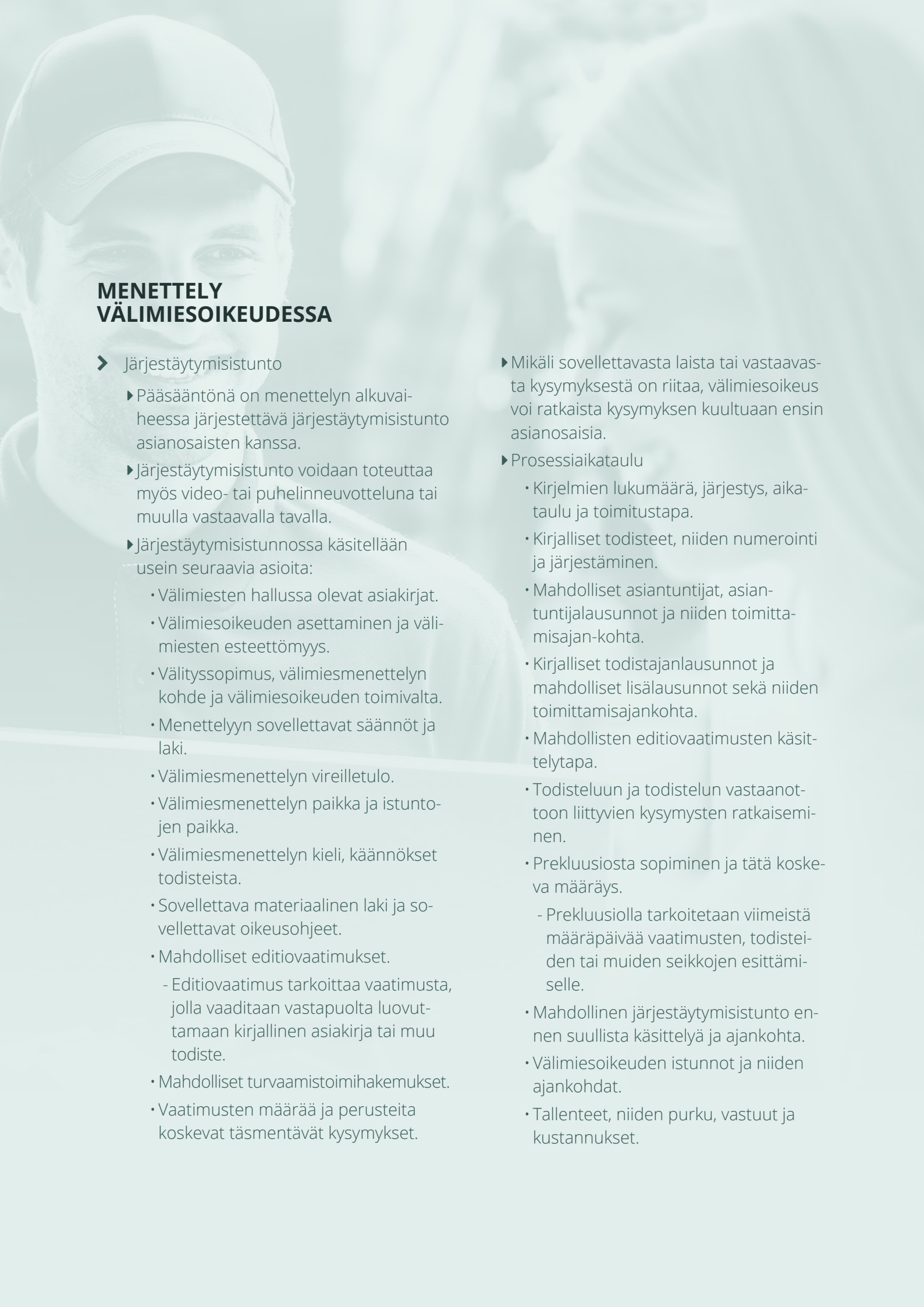
VÄLIMIESTEN NIMEÄMINEN JA VAHVISTAMINEN

- Välimiehen puolueettomuus ja riippumattomuus.
 - ▶ Kunkin välimiehen on oltava puolueeton ja riippumaton asianosaisista koko menettelyn ajan.
 - ▶ Lautakunta kontrolloi puolueettomuus- ja riippumattomuusvaatimuksen täyttymistä ennen välimiehen vahvistamista.
 - Ennen välimiehen nimeämisen tai määräämisen vahvistamista välimieshodkaan on toimitettava lautakunnalle allekirjoittamansa esteettömyysilmoituslomake.
 - ▶ Välimiehen on viipymättä kirjallisesti ilmoitettava myöhemmin ilmenevistä esteettömyyteen liittyvistä seikoista välimiesmenettelyn aikana lautakunnalle, asianosaisille ja muille välimiehille.
- Asianosaiset voivat esittää huomioita esteettömyysilmoituksesta ja vastustaa välimiehen vahvistamista lautakunnan asettamassa määräajassa, joka on pääsääntöisesti 7 päivää siitä, kun asianosainen sai tiedon esteettömyysilmoituksesta.
- Lautakunta vahvistaa kaikki välimiesten nimeämiset ja määräämiset.
- Välimiehen katsotaan tulleen määrätyn tehtävään vasta sen jälkeen, kun lautakunta on vahvistanut tämän.

- Jos välityslautakunnan hallitus jättää välimiehen vahvistamatta, se voi
 - ▶ antaa välimiehen nimenneelle asianosaiselle tai hänet nimenneelle välimiehelle tilaisuuden uuden välimiehen nimeämiseen lautakunnan asettamassa määräajassa tai
 - ▶ poikkeustapauksissa määrätä välimiehen suoraan.
- Lautakunta huomioi välimiestä määrätessä
 - ▶ sopimuksen välimieheltä edellyttämät ominaisuudet;
 - ▶ riidan luonteen ja olosuhteet;
 - ▶ asianosaisten ja välimiehen kansallisuuden;
 - ▶ välimiesmenettelyn kielen, paikan ja riidanratkaisemisessa sovellettavan lain ja muut oikeusohjeet;
 - ▶ muut mahdolliset merkitykselliset seikat.
- Jos asianosaiset ovat eri kansallisuutta,
 - ▶ ainoan välimiehen on oltava eri kansallisuutta kuin asianosaiset.
 - ▶ välimiesoikeuden puheenjohtajan oltava eri kansallisuutta kuin asianosaiset ja näiden nimeämät välimiehet.

VÄLIMIEHEN ESTEELLISYYS

- Asianosainen voi vaatia lautakuntaa julistamaan välimiehen esteelliseksi, jos
 - ▶ ilmenee seikkoja, jotka ovat omiaan aiheuttamaan perusteluja epäilyjä välimiehen puolueettomuudesta tai riippumattomuudesta tai
 - ▶ välimies ei täytä sellaista kelpoisuusvaatimusta, joka hänellä asianosaisten sopimuksen mukaan tulisi olla.
- Esteellisyysväite on tehtävä lautakunnalle kirjallisesti perusteluineen 15 päivän määräajassa, joka lasketaan
 - ▶ välimiehen vahvistamisen tiedoksisaantipäivästä.
 - ▶ esteellisyysväitteen perusteen tiedoksisaantipäivästä.
 - ▶ sen mukaan kumpi ajankohdista on myöhempi.
- Ellei esteellisyysväitettä tehdä määräajassa, asianosainen menettää oikeutensa vedota esteellisyyteen.
- Lautakunta varaa tilaisuuden tulla kuulluksi esteellisyysväitteen johdosta:
 - ▶ välimiehelle, jota esteellisyysväite koskee.
 - ▶ muille välimiehille.
 - ▶ muille asianosaisille kuin väitteen tehneelle asianosaiselle.
- Esteellisyysväitettä käsittelevä prosessi on kirjallinen.

MENETTELY VÄLIMIESOIKEUDESSA

► Järjestäytymisistunto

- Pääsääntönä on menettelyn alkuvaiheessa järjestettävä järjestäytymisistunto asianosaisten kanssa.
- Järjestäytymisistunto voidaan toteuttaa myös video- tai puhelinneuvotteluna tai muulla vastaavalla tavalla.
- Järjestäytymisistunnossa käsitellään usein seuraavia asioita:
 - Välimiesten hallussa olevat asiakirjat.
 - Välimiesoikeuden asettaminen ja välimiesten esteettömyys.
 - Välitys sopimus, välimiesmenettelyn kohde ja välimiesoikeuden toimivalta.
 - Menettelyyn sovellettavat säännöt ja laki.
 - Välimiesmenettelyn vireilletulo.
 - Välimiesmenettelyn paikka ja istuntojen paikka.
 - Välimiesmenettelyn kieli, käännökset todisteista.
 - Sovellettava materiaallinen laki ja sovellettavat oikeusohjeet.
 - Mahdolliset editiovaatimukset.
 - Editiovaatimus tarkoittaa vaatimusta, jolla vaaditaan vastapuolta luovuttamaan kirjallinen asiakirja tai muu todiste.
 - Mahdolliset turvaamistoimihakemukset.
 - Vaatimusten määrää ja perusteita koskevat täsmentävät kysymykset.

► Mikäli sovellettavasta laista tai vastaavasta kysymyksestä on riitaa, välimiesoikeus voi ratkaista kysymyksen kuultuaan ensin asianosaisia.

► Prosessiaikataulu

- Kirjelmien lukumäärä, järjestys, aikataulu ja toimitustapa.
- Kirjalliset todisteet, niiden numerointi ja järjestäminen.
- Mahdolliset asiantuntijat, asiantuntijalausunnot ja niiden toimittamisajan-kohta.
- Kirjalliset todistajanlausunnot ja mahdolliset lisälausunnot sekä niiden toimittamisajankohta.
- Mahdollisten editiovaatimusten käsittelytapa.
- Todisteluun ja todistelun vastaanottoon liittyvien kysymysten ratkaiseminen.
- Preklusiosta sopiminen ja tätä koskeva määräys.
 - Preklusiolla tarkoitetaan viimeistä määräpäivää vaatimusten, todisteiden tai muiden seikkojen esittämiselle.
- Mahdollinen järjestäytymisistunto ennen suullista käsittelyä ja ajankohta.
- Välimiesoikeuden istunnot ja niiden ajankohdat.
- Tallenteet, niiden purku, vastuut ja kustannukset.

- Loppulausunnnot ja niiden esittämistapa.
 - Loppulausunnolla tarkoitetaan käsittelyn päätteeksi kummankin puolen esittämiä kokoavia lausuntoja, joissa käsitellään esitettyä näyttöä sekä niitä oikeudellisia sääntöjä, joita asiaa ratkaistaessa tulisi soveltaa. Loppulausunnnot voidaan esittää suullisesti tai kirjallisesti.
- Oikeudenkäyntikuluvaatimusten ja niihin liittyvien selvitysten esittäminen ja kannanotot vastapuolen oikeudenkäyntikuluihin.
- ▶ Välimiesoikeus toimittaa tyypillisesti pöytäkirjan järjestäytymisistunnosta ja usein päätöksen sovituista ja/tai päätetystä asioista ja toimittaa sen pöytäkirjan liitteenä.
- ▶ Välimiesoikeus vahvistaa prosessiaikataulun huomioiden
 - Asianosaisten näkemykset ja tasapuolisen kohtelun.
 - Asian joutuksen käsittelyn ja kustannustehokkuuden.
- ▶ Välimiesoikeuden on toimitettava prosessiaikataulu asianosaisille ja lautakunnalle.
- ▶ Välimiesoikeus voi tarvittaessa ottaa sihteerin.
 - Sihteerin käytöstä ei saa aiheutua ylimääräisiä kustannuksia asianosaisille.
- ▶ Välimiesten prosessipäätökset
 - Välimiesoikeus voi antaa menettelyä ja sen kulkua koskevia prosessipäätöksiä.

- Välimiesoikeus voi valtuuttaa puheenjohtajan päättämään yksin menettelytapaa koskevista kysymyksistä.
- Prosessipäätöksissä on kyse muista välimiesmenettelyssä annetuista ratkaisuksista, kuin lopullisesta välitystuo- miosta. Tällaisia ratkaisuja ovat muun muassa:
 - Välimiesoikeuden toimivaltaa koskevat päätökset.
 - Päätös välimiesmenettelyn lopettamisesta.
 - Välimiesmenettelyn paikka.
 - Välimiesmenettelyn kieli.
 - Välimiesmenettelyyn sovellettavat oikeusohjeet ja sovellettava materia- alinen laki.
 - Todistelun esittämistä koskevat päätökset.
 - Editiovaatimukseen annettavat päätökset.
 - VML 29 §:n mukainen lupa asianosaiselle esittää todistelua koske- va oikeusapuhakemus käräjäoi- keudelle.

➤ Preklusiouhan asettaminen

- ▶ Välimiesoikeus voi asianosaisia kuul- tuaan asettaa määräpäivän, jonka jälkeen asianosaiset eivät saa esittää pääasiaan liittyviä uusia vaatimuksia, väitteitä tai kirjallisia todisteita tai nimetä uusia todis- tajia, ellei välimiesoikeus poikkeustapauk- sissa sitä salli.
 - Määräpäivä voi olla eri ajankohta kan- tajan ja vastaajan osalta.

TODISTELU VÄLIMIESMENETTELYSSÄ

- Todistelua säännellään
 - ▶ välimiesmenettelylaissa.
 - ▶ osapuolten sopimuksella.
 - ▶ välimiesmenettelysäännöillä.
 - ▶ välimiesoikeuden määräyksillä.
 - ▶ Voidaan nojautua myös IBAn tai vastaavien tahojen ohjeisiin.
 - IBA on kansainvälinen asianajajaliitto, joka on antanut muun muassa ohjeen kansainväliseen välimiesmenettelyyn liittyvien kysymysten osalta.
- Välimiesoikeus päättää, mitä todisteita asianosainen saa esittää ja mikä merkitys kullekin todisteelle on asiassa annettava.
- Välimiesoikeus voi kehottaa asianosaista menettelyn missä vaiheessa tahansa ilmoittamaan ne kirjalliset todisteet, joihin asianosainen vetoaa, ja yksilöimään, mitä se aikoo näyttää niillä toteen.
- Editio
 - ▶ Ennen editiomääräyksen antamista välimiesoikeus tyypillisesti yrittää saada osapuolet sopimaan keskenään pyydettyjen asiakirjojen luovuttamisesta.
 - ▶ Välimiehellä ei ole toimivaltaa asettaa uhkasakkoa eikä antaa määräyksiä muista pakkokeinoista.
 - ▶ Kieltäytyminen editiovaatimuksen noudattamisesta voidaan ottaa huomioon todistusharkinnassa.
 - ▶ Välimiesoikeus voi antaa asianosaiselle luvan esittää todistelua koskevan hakemuksen käräjäoikeudelle, jos välimiesoikeus pitää sitä jutun ratkaisun kannalta tarpeellisena.
- Tuomioistuimella ei ole valtaa tutkia hakemuksen aiheellisuutta, vaan sen on suoritettava hakemuksesta tarkoitettu toimenpide, jollei tähän ole oikeudellista tai tosiasiallista estettä.
- Välimiesoikeus voi asianosaisia kuultuaan määrätä, että todistajan tai asiantuntijan on annettava kertomuksensa kirjallisesti.
 - ▶ Mikäli käytetään kirjallisia todistajankertomuksia, painopiste istunnossa todistajan-kuulemisessa siirtyy vastapuolen suorittamaan vastakuulusteluun.
- Välimiesoikeuden määräämät turvaamistoimenpiteet
 - ▶ Pikaturvaamismenettely on mahdollinen.
 - Välimiesoikeuden määräämät turvaamistoimenpiteet eivät ole Suomessa täytäntöönpanokelpoisia.
- Asiantuntijat
 - ▶ Todistelua ja suullista käsittelyä koskevat määräykset soveltuvat myös asianosaisien nimeämiin asiantuntijoihin.
 - ▶ Välimiesoikeus voi nimetä asianosaisia kuultuaan asiantuntijan.

MONIASIANOSAIS- JA MONISOPIMUSMENETTELYT

- FAI-välimiesmenettelysäännöt (2013) mahdollistavat
 - ▶ välimiesoikeuden asettamisen moniasianosaismenettelyssä.
 - ▶ kolmannen tahon liittämisen välimiesmenettelyn asianosaiseksi.
 - ▶ useiden asianomistajien toisiaan kohtaan esittämät vaatimukset.
 - ▶ vaatimusten esittäminen useiden sopimusten ja/tai välityssopimusten perusteella.
 - ▶ kahden tai useamman välimiesmenettelyn yhdistämisen yhdeksi menettelyksi.
- Kolmannen tahon liittäminen
 - ▶ Hakemuksen voi tehdä kantaja tai vastaja tai menettelyyn liitetty kolmas taho.
 - ▶ Kolmannen osapuolen väliintulo ei ole mahdollinen.
 - ▶ Liittämishakemuksen tulee sisältää konkreettisia vaatimuksia kolmatta taho kohtaan.
 - ▶ Hakijan tulee maksaa hakemusmaksu.
 - ▶ Lautakunta varaa asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi liittämishakemuksesta.
 - ▶ Kolmas taho ja muut asianosaiset voivat vastustaa liittämistä.
 - ▶ Liittämishakemuksen ratkaisee välityslautakunta kuultuaan välimiehiä.
 - ▶ Jos liittämishakemus hyväksytään,
 - kaikkien asianosaisten katsotaan luopuneen oikeudestaan välimiehen nimeämiseen.
 - välityslautakunta voi peruuttaa välimiehen vahvistamisen tai määräämisen.
- Useiden asianosaisten toisiaan kohtaan esittämät vaatimukset
 - ▶ Vaatimuksia voidaan esittää ennen jutun asiakirjojen toimittamista välimiesoikeudelle tai välimiesoikeuden luvalla myöhemminkin.
- Vaatimukset eri sopimusten perusteella
 - ▶ Samassa välimiesmenettelyssä voidaan esittää eri sopimuksiin ja eri välityssopimuksiin perustuvia vaatimuksia FAI 14 §:ssä määrätyn edellytyksin.
- Välimiesmenettelyn yhdistäminen
 - ▶ Menettelyitä on mahdollista yhdistää, jos
 - kaikki menettelyt ovat FAI-sääntöjen mukaisia menettelyjä; ja
 - kaikki asianosaiset ovat suostuneet yhdistämiseen; tai
 - kaikki välimiesmenettelyissä esitetyt vaatimukset perustuvat samaan välityssopimukseen; tai
 - välimiesmenettelyssä esitetyt vaatimukset perustuvat eri välityssopimuksiin
 - välimiesmenettelyssä käsiteltävät riidat perustuvat tai liittyvät samaan oikeussuhteeseen,
 - välityssopimukset eivät sisällä sellaisia ristiriitaisia määräyksiä, jotka tekisivät yhdistämisen mahdottomaksi.

► Yhdistämisestä päättää välimieslautakunnan hallitus ottaen harkinnassa huomioon:

- Ovatko eri välimiesmenettelyissä asianosaisina samat vai eri henkilöt.
- Eri välimiesmenettelyissä esitettyjen vaatimusten keskinäiset yhteydet.
- Onko eri välimiesmenettelyssä jo vahvistettu välimiehiä, ja jos on, ovatko nämä samoja vai eri henkilöitä.
- Muut merkitykselliset seikat.

► Yhdistäminen edellyttää asianosaisen pyyntöä.

► Ennen kuin hallitus päättää välimiesmenettelyjen yhdistämisestä sen on kuultava

- kaikkia eri menettelyjen asianosaisia.
- kaikkia eri menettelyissä vahvistettuja tai määrättyjä välimiehiä.

► Kun hallitus päättää yhdistää välimiesmenettelyt:

- kaikkien asianosaisten katsotaan luopuneen oikeudesta välimiehen nimeämiseen.
- hallitus voi peruuttaa välimiehen vahvistamisen tai määräämisen.

► Välimiesoikeuden asettaminen moniasianosaismenettelyssä

- Ongelmat ovat hallittavissa, jos välimiehiä on yksi.
- Mikäli välimiesoikeus on kolmijäseninen, on menettelyyn liitetyn tahon nimettävä välimies yhdessä joko kantajan tai vastajan kanssa.
- Ongelmatilanteessa hallituksen rooli lisääntyy.

VÄLIMIESMENETTELYN KUSTANNUKSET

► Välimiesmenettelyn kustannuksia ovat

- välimiesoikeuden palkkio, matkakulut ja vastaavat kulut.
- kulut, jotka välimiesoikeudelle aiheutuvat asiantuntijoiden käyttämisestä ja muusta välimiesoikeuden menettelyn aikana tarvitsemasta avusta.
- lautakunnan hallinnointimaksu.
- asianosaisten oikeudenkäyntikulut.

► Kuluennakko

- Kuluennakon määrän on vastattava välimiesmenettelyn kustannusten oletettua määrää.
- Kustannusten määräämistä koskevat FAI:n liitteen III 2 §:ssä olevat määräykset.
- Pääsääntö on, että asianosaiset maksavat kuluennakon puoliksi.
- Lautakunta voi muuttaa kuluennakon määrää, jos
 - riidan arvo muuttuu.
 - välimiesoikeuden kulut kasvavat.
 - jutun vaikeusaste lisääntyy.
 - muiden merkityksellisten seikkojen vuoksi.

► Välimiesmenettelyn kustannusten vahvistaminen

- Välimiesmenettelyn kustannukset on vahvistettava
 - lopullisessa välitystuomiossa
 - menettelyn lopettamispäätöksessä
 - välitystuomiossa, jolla välimiesoikeus vahvistaa asianosaisten sovinnon.

- ▶ Välimieslautakunta päättää kustannukset.
- ▶ Välimiesoikeus päättää vain asianosaisten oikeudenkäynti- ja muista asianosaistenkuluvaatimuksista.
- Kustannusten jakautuminen asianosaisten kesken
 - ▶ Kustannukset ovat korvauskelpoisia, jos
 - asianosainen on vaatinut kulujen korvaamista ja
 - välimiesoikeus pitää vaatimusta määrältään kohtuullisena.
 - ▶ Pääsääntö
 - Jutun hävinnyt asianosainen velvoitettava maksamaan välimiesmenettelyn kustannukset.
 - Käytännössä välimiehellä on laaja harkintavalta päättää kustannusten jakautumisesta oikeudenmukaiseksi katsomallaan tavalla.
 - Asianosaiset ovat aina yhteisvastuussa lautakunnan hallinnointimaksun suorittamisesta suhteessa Keskuskauppa-kamariin.
- Välimiehen palkkio
 - ▶ Lautakunta määrää välimiesten palkkiot kaikissa tapauksissa heitä sitovasti FAI liitteen II taulukon B mukaan.
 - ▶ Lautakunta voi poiketa taulukon B palkkiomääristä vain poikkeustapauksissa.
 - ▶ Riidan rahamääräisen arvon lisäksi lautakunta huomioi
 - jutun vaikeusasteen.
 - välimiehen menettelyyn käyttämän ajan.
 - välimiehen tehokkuuden ja asian hoitamisessa osoittaman taidon.

ERILAISET VÄLITYSTUOMIOT JA MENETTELYN LOPETTAMISPÄÄTÖS

- Välitystuomion muoto
 - ▶ Kirjallinen.
 - ▶ Perusteltu.
 - ▶ Välimiehen allekirjoittama.
- Välitystuomio
 - ▶ ”Lopullinen” välitystuomio eli pääasiassa annettu tuomio, jolla välimiesoikeus lopullisesti ratkaisee kaikki välimiesmenettelyn kohteena olleet riitakysymykset.
 - ▶ Osatuomio
 - ▶ Välituomio
 - ▶ Sovinnon vahvistava välituomio
 - ▶ Lisätuomio
- Välitystuomion toimittaminen
 - ▶ Välimiesoikeuden on toimitettava alkupe-
räinen kappale välitystuomiosta kullekin
asianosaiselle ja lautakunnalle.
 - ▶ Toimittamisen on tapahduttava todisteel-
lisesti.
- Välitystuomion lopullisuus ja sitovuus
 - ▶ Välitystuomio on antamishetkellä lainvoi-
mainen – sitä ei voida poistaa tai purkaa
esimerkiksi ylimääräisen muutoksenhaun
keinoin.
- ▶ Välitystuomio voidaan kanneteitse ku-
mota tai julistaa mitättömäksi vain VML
40–41 §:ssä tyhjentävästi säännellyillä
perusteilla.
- ▶ FAI-sääntöjen mukainen tuomion antami-
sen määräaika on 9 kuukautta laskettuna
siitä, kun välimiehet ovat vastaanottaneet
jutun asiakirjat välimieslautakunnalta.
 - Mikäli osapuolet ovat välityssopimuk-
sessa sopineet tuomion määräajasta,
on huomioitava se, että välityslausek-
keessa on aina syytä antaa välityslau-
takunnalle mahdollisuus harkintansa
mukaan pidentää määräaika, jos
välimiesoikeus tai joku asianosaisista
pyytää pidennystä.
 - Välimiesoikeus menettää toimival-
tansa määräajan umpeuduttua.
 - Välimieslautakunta voi myöntää
pidennystä välitystuomion määräai-
kaan välimiesoikeuden perustellusta
pyynnöstä.
 - Välimiesoikeuden on kuultava
asianosaisia ennen pyyntöä.

➤ Osa- ja välituomio

- ▶ Välimiesoikeus voi asianosaisia kuultuaan ratkaista erikseen välitystuomiossa itsenäisen vaatimuksen tai tietyn ennakko-luonteisen riitakysymyksen, elleivät kaikki asianosaiset vastusta erillisen välitystuomion antamista.

➤ Sovinnon vahvistaminen välitystuomiolla

- ▶ Välimiesoikeus voi vahvistaa sovinnon tuomiolla, jos kaikki asianosaiset sitä pyytävät.

➤ Menettelyn lopettamispäätös

- ▶ Välimiesoikeuden on tehtävä päätös menettelyn lopettamisesta, jos:
 - kantaja peruuttaa kanteensa tietyin edellytyksin.
 - asianosaiset sopivat asian lopettamisesta; tai
 - menettelyn jatkaminen käy muista syistä tarpeettomaksi tai mahdottomaksi.

- ▶ FAI-sääntöjen 44.1 §:ssä tai VML 30 §:ssä tarkoitettu lopettamispäätös ei ole välitystuomio.

- Päätöksellä ei ole oikeusvoimavaikutusta eikä se sido asianosaisia.
- Päätöksestä huolimatta osapuolet voivat saattaa saman riidan uudelleen uuden välimiesoikeuden tutkittavaksi.

- ▶ Lopettamispäätöksessä on vahvistettava menettelyn kustannukset kuten lopullisessa välitystuomiossa.

LISÄTIETOJA JA FAI:N VÄLIMIESMENETTELYSÄÄNNÖT SEKÄ SOVITTELUSÄÄNNÖT

Keskuskauppakamarin välimieslautakunnan sivuilta
www.arbitration.fi löytyvät useammalla kielellä
välimiesmenettelysäännöt sekä sovittelusäännöt ja runsaasti
muuta välimiesmenettelyyn liittyvää informaatiota.

**Kotisivuiltamme osoitteesta www.lindblad.fi/ löytyy
välimiesmenettelyyn liittyviä artikkeleita ja muuta
aineistoa.**

